

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación patrimonial e innovación social

Materia	Educación patrimonial e innovación social			
Código	O02M143V03215			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Comendador Rey, Beatriz Pilar			
Profesorado	Comendador Rey, Beatriz Pilar Garrido Labrador, Begoña Vázquez Veiga, Adela			
Correo-e	beacomendador@uvigo.es			
Web	http://https://www.facebook.com/EducAccionPatrimonial/			
Descrición xeral	Nesta materia, preténdese reflexionar sobre as experiencias da educación sobre o patrimonio cultural material e inmaterial, en diferentes contextos e cos seguintes obxectivos: Proporcionar ao alumno coñecementos teóricos e metodolóxicos baseados en experiencias prácticas, para xestionar as propostas de educación do patrimonio. en diferentes contextos e con diferentes comunidades de aprendizaxe; Deseñar propostas didácticas para a educación do patrimonio en contextos de educación formal ou non formal.			

Competencias

Código	
CB4	Que os estudantes saiban comunicar de forma clara e inequívoca as súas conclusións -e o coñecemento e os motivos definitivos que o sustentan- para o público especializado e non especializado.
CG1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
CE8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
CE13	Desenvolver a capacidade para tomar decisións sobre a función asignada ao Patrimonio, o seu valor e uso público, e para a elaboración de estratexias dirixidas á súa recuperación.
CE14	Adquirir a capacidade de divulgación e divulgación do coñecemento científico e da creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o Patrimonio.
CT2	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT3	Sostibilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Coñecer e reflexionar sobre experiencias educativas centradas no patrimonio cultural material e inmaterial en diferentes contextos	CB4 CG1 CE8 CE13 CE14 CT2 CT3
Deseñar propostas didácticas para a Educación Patrimonial en diferentes espazos sociais (escolas, museos, barrios, institucións, etc.).	CB4 CG1 CE8 CE13 CE14 CT2 CT3

Contidos

Tema	
Introducción á Educación Patrimonial	A Educación Patrimonial en contextos de formación reglada A Educación Patrimonial en contextos de formación non reglada. Enfoque procomún da Educación Patrimonial
Ferramentas e metodoloxías. Prácticas e mediacións	Ferramentas e metodoloxías. Prácticas e mediacións
Estudos de casos: experiencias e propostas en diferentes contextos e espazos sociais.	Estudos de casos: experiencias e propostas en diferentes contextos e espazos sociais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	4	0	4
Estudo de casos	0	24	24
Traballo tutelado	0	11	11
Resolución de problemas	0	14	14
Actividades introdutorias	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1
Traballo	0	15	15
Observación sistemática	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/para debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Ao longo do curso o profesorado manterá relación directa co alumnado co obxecto de tutorizar e resolver dúbidas.
Estudo de casos	A atención personalizada realizarase fundamentalmente a través do foro da materia. De ser necesario utilizaranse tamén titorías online, a sala virtual da plataforma e- meeting e o correo electrónico.
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá na orientación sobre metodoloxía, redacción e presentación formal dos traballos elixidos polo estudantado. A atención farase mediante tutorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma e- meeting e o correo electrónico.

Resolución de problemas	Ao longo do curso o profesorado manterá relación directa co alumnado co obxecto de tutorizar e resolver dúbidas, mantendo interacción en tempo real mediante a través das tutorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma e- meeting e o correo electrónico.
-------------------------	---

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	20	CG1 CE8
Traballo	É un texto elaborado sobre un tema e debe redactarse seguindo unhas normas establecidas.	50	CB4 CE13 CT3 CE14
Observación sistemática	Se valorará a participación activa en las distintas actividades por medios telemáticos de cara a capacitar al alumnado para tareas de educación patrimonial.	30	CT2

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada estudante, segundo a normativa vixente, ten dúas convocatorias de avaliación. A primeira leva a cabo durante o cuadrimestre de docencia. En primeiro lugar, ao longo das semanas de docencia da materia, mediante a entrega das actividades de avaliación requiridas. No caso de que as semanas de docencia da materia non sexan suficientes para a entrega de todos os traballos previstos, habilitaranse na plataforma de docencia dúas semanas adicionais, ao final do cuadrimestre, para facilitar a devandita entrega, establecéndose neste caso un cronograma alternativo de entrega de tarefas.

A segunda avaliación realízase no mes de xullo, para o cal se habilitará de novo o acceso á plataforma docente. Se se aprobou a primeira convocatoria, xa non será posible presentarse para mellorar nota na segunda.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ares, P. y Risler, J., **Manual de mapeo colectivo**, Tinta Limón, 2013

Calaf i Masachs, R., **Didáctica del patrimonio: epistemología, metodología y estudio de casos**, Trea, 2009

Fontal Merillas, O (coord.), **La educación patrimonial: del patrimonio a las personas**, Trea, 2013

Fontal Merillas, O., **La educación patrimonial. Teoría y práctica en el aula.**, Trea, 2003

Santacana, J. et al (coords)., **La evaluación de las «apps» en el patrimonio cultural**, Trea, 2018

Bibliografía Complementaria

Boillier, D., **Pensar desde los comunes. Una breve introducción**, Traficantes de Sueños, 2016

Estepa Giménez, J. (ed.), **La educación patrimonial en la escuela y el museo: investigación y experiencias**, 178, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Hue, 2016

Fontal Merillas, O (coord.), **Educación patrimonial: retrospectiva y perspectivas para la próxima década**, 2, Estudios Pedagógicos, 2016

Fontal, O., Ballesteros, P. y Domingo, M. (coords)., **I Congreso Internacional de Educación Patrimonial. Mirando a Europa: estado de la cuestión y perspectivas de futuro**, Instituto del Patrimonio Cultural de España y Obse, 2012

García Valecillo, Zaida, **La educación patrimonial. Retos y pautas para educar a la ciudadanía desde lo patrimonial en Latinoamérica**, Revista Muesca, 2015

González, M., Feliu-Torruella, Cardona, G., **Las Visual Thinking Strategies (VTS) desde la perspectiva del educador patrimonial. DAFO del método en su aplicación práctica**, 375, Revista de Educación, 2017

Santacana, J. y Coma, L., **El m-learning y la educación patrimonial**, Trea, 2014

Santacana, J. y López Benito, V., **Educación, tecnología digital y patrimonio cultural. Para una educación inclusiva**, Trea, 2015

Silke, Helrich, **Genes, Bites y Emisiones: Bienes comunes y Ciudadanía**, Fundación Heinrich Böll, 2008

Trabajo, M. y Cuenca, J.Mª., **La educación patrimonial para la adquisición de competencias emocionales y territoriales del alumnado de enseñanza secundaria**, 40, Pulso, 2017

Vargas Vargas, L. y Bustillos, G., **Técnicas participativas para la educación popular**, Editorial Lumen-Humanitas, 1997

VVAA, **Imaxinar para transformar. Manual de traballo colectivo**, Gabinete de Imaxinación Política, 2018

VVAA, **Manual de metodoloxías participativas**, Observatorio Internacional de Ciudadanía y Medioam, 2009

Yuli, J.A. y Urbano, C.A., **Mapas y herramientas para conocer la escuela. . Investigación Etnográfica e Investigación-Acción**, Editorial Brujas, 2005

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Difusión e Socialización do Patrimonio Cultural/O02M143V03210

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (FaiTic) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (e-meeting, Campus Remoto). Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

Coa finalidade de complementar a actividade docente, achegaranse diversos recursos (materiais audiovisuais, documentos, ligazóns, etc) a través da plataforma de teledocencia).

As actividades relaciónanse co Grupo de Innovación Docente en EducAcción Patrimonial da Universidade de Vigo.

Links de interese:

- Observatorio de Educación Patrimonial de España <http://www5.uva.es/oepe/externa.php#>
  - Observatorio de Innovación Social e Patrimonio (HESIOD) <http://hesiod.eu/es/#hesiod>
  - Plan Nacional de Educación e Patrimonio <http://ipce.mcu.es/pdfs/pneducpatrimonio.pdf>,
  - Rede Internacional de Educación Patrimonial <http://ceballos4.wixsite.com/observatorio-oepe/riep>
-

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

- * Metodoloxías docentes que se manteñen
- * Metodoloxías docentes que se modifican
- * Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)
- * Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir
- * Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe
- * Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

- * Probas xa realizadas
Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]
...
  - * Probas pendentes que se manteñen
Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]
...
  - * Probas que se modifican
[Proba anterior] => [Proba nova]
  - * Novas probas
  - * Información adicional
-